

ANN. ACAD. SCI. FENN. MATH. (AASF) JA MENNYT AIKA

Olli Martio

Matematiikka on kansainvälinen tiede ja jo 40 vuotta sitten oli nähtävissä, että digitaalitekniikan kehittyessä tieteellinen julkaiseminen tulee muuttumaan. Selvää oli, että luonnontieteissä lokaalit julkaisufoorumit tulisivat kuolemaan, elleivät ne pysy mukana kansainvälistymisen kilpajuoksussa. Suuret kustantajat haistoivat hyvissä ajoin uudet mahdollisuudet rahan ansaitsemiseen. AASF-lehdessä päätoimittaja P. J. Myrberg (1941-74) erotti AASF:n itsenäiseksi lehdeksi ja loi perustan kansainvälisyydelle. Lehti oli alussa keskittynyt funktio-teoriaan ja laajentuminen muuhun analyysiin onnistui, kun O. Lehdon päätoimittajakautena 1974-99 kiinnostus kohdistui kvasikonformikuvauksiin ja näin avautui uusia kansainvälisiä tutkimusikkunoita.

Matematiikan huippulehdet julkaisevat, tai ainakin pyrkivät julkaisemaan, pitkään tutkittujen probleemoiden ratkaisuja, tyyppiesimerkkinä Fermat'n probleema. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että näitä artikkeleita luetaan. Todetaan vain, että tulipa sekin ongelma ratkaistua. Tärkeää on löytää uusia avauksia, jotka johtavat jatkotutkimuksiin. Perusjulkaisuihin aina viitataan ja tämä auttaa pitämään lehteä aktiivitutkijoiden tietoisuudessa. Eräänä tyyppiesimerkkinä voidaan manita harmoniset kuvaukset, joista julkaistiin pari peruspaperia AASF:ssä. Ala

houkutti tutkijoita, julkaisutoiminta vilkastui ja AASF:ssä julkaistiin useita alan tutkimuksia. Vähitellen ala hiipui ja julkaisut muuttuivat pilkun viilaamiseksi. Tällöin toimittajan pitää nähdä, että on aika lopettaa.

Lehdon päätoimittajakauden aikana lehti siirtyi OPEN ACCESS moodiin. Siirtyminen olikin ensimmäisiä matematiikan alalla koko maailmassa täysin avoimeen julkaisemiseen. Tämä oli mahdollista Tieteellisten seurojen valtuuskunnan julkaisuavustuksen turvin ja lisäsi hitaasti mutta varmasti tarjottuja kirjoituksia vuosituhannen vaihteen jälkeen. Myös AASF:n sivumäärä kaksinkertaistui. Uusia maita, erityisesti kiinalaisia, ilmaantui kirjoittajien joukkoon.

Edellä mainitut tekijät helpottivat AASF:n profiilin laajentumista matemaattisen analyysin piirissä viimeisten 30 vuoden aikana. Funktio-avaruudet (ja niiden käyttämät menetelmät), mittateoria, kuvauksien ominaisuudet (lähtökohdat useasti kvasikonformisissa kuvauksissa), funktionaalianalyysi, potentiaaliteoria ja osittaiset sekä tavalliset differentiaaliyhtälöt olivat ja ovat yhä hyvin edustettuina lehdessä.

On luonnollista, että suomalaiset matemaatikot pyrkivät julkaisemaan tuloksiaan ulkomaalaisissa lehdissä kansainvälisyyden paineessa.

Suomalaisiin kirjoittajiin suhtauduin omasta puolestani lempeämmin kuin muihin. Tämän takana oli myös Suomalaiselta Tiedeakatemialta saamani palaute. Pidettiin omituisena, että lehdessä oli pelkästään ulkomaalaisia kirjoittajia. Varsinkaan humanistit eivät vielä vuosituhannen vaihteessa ymmärtäneet, että lehden kansainvälisyys on elinehto. Koska muut Suomalaisen Tiedeakatemian lehdet eivät pysyneet mukana tässä kilpailussa ja varsinkin luonnontieteellisillä aloilla kuolivat nopeasti pois, tämä loi kateutta.

Uskoisin, että lehden profiili pysyy jatkossakin samanlaisena. Toimituskunnan usealta jäseneltä saamani kiitosviestit lämmittävät minua vieläkin, kun ilmoitin heille jättäväni vuonna 2021 lehden päätoimittajan tehtävät ja toimituskunnan muuttumisen. Toimituskunnan uudistuminen toivottavasti tuo uusia aktiivisia aloja julkaisujen piiriin.

Useimmat lehdet, nimiä mainitsematta, ovat siirtyneet kirjoittajien kannalta katsoen monimutkaiseen digitalisoituun julkaisemiseen. Syynä ovat OPEN ACCESS-järjestelmän sekaavuus erityisesti copyright oikeuksien osalta, digitaalisten kommunikaatiosysteemien heikko toimivuus ja soveltuvuus matematiikan julkaisemiseen. Toimituskunnan henkilökohtainen kommunikointi kirjoittajien kanssa on vähentynyt. Mielestäni kannattaa olla kohtelias, vaikka kirjoitus hylätään. Vielä enemmän tämä kannattaa yhteydenpidossa referoijien kanssa. Hyvien referoijien ja kunnollisten raporttien hankkiminen on toimitustyön työläin vaihe. Tämä näyttää unohtuneen useissa digitaalisissa järjestelmissä. Esimerkkinä voin mainita italialaiselta saadun sähköpostin, jossa hän kiittää hyvän uuden vuoden toivotuksesta, jonka hän on saanut referoituaan julkaisun AASF:ään. Hän mainit-

see, ettei ole aikaisemmin saanut kiitoksia referointityöstään.

Nykyinen digitalisoitu julkaisusysteemi Ann. Fenn. Math.-lehdessä näyttää toimivan hyvin. Persoonallista otetta ei kuitenkaan kannata unohtaa.